

MILENA JESENSKÁ

10. 8. 1896 - 17. 5. 1944

Překladatelka a novinářka Milena Jesenská byla jednou z ženských osobností, které reprezentovaly intelektuální Československou republiku. V západní části světa je známá především jako Kafkova přítelkyně. Doma bylo její jméno dlouho z osobních a politických důvodů tabu.

Milena se narodila 10. srpna 1896 v Praze v rodině známého českého univerzitního profesora a zubního chirurga, její tetou byla spisovatelka Růžena Jesenská.

Matka trpěla těžkou chorobou a v posledních letech svého života byla připoutána na lůžko. Zemřela, když bylo Mileně 13 let. Milena pak vyrůstala s otcem, člověkem, kterého celý život nenáviděla stejně, jako hluboce milovala. Oba měli jedno společné: nepoddajnost a neoblomnou vůli, zcela rozdílné byly však jejich zájmy.

Po obecné škole začala Milena chodit do pražské dívčí školy "Minerva", jednoho z prvních českých gymnázií. Z této školy vycházela budoucí česká elita - dívky z lepších pražských rodin, které se otevřeně hlásily ke svému češství. Milena se v té době objevovala v různých uměleckých a literárních kruzích, nikdy však nepatřila k žádné formálně ustavené skupině.

Již ve svém ranném mládí žila nespoutaně a svobodomyšlně. Byla temperamentní, velmi chytrá a hezká, rozhodně ne však hodné dítě. Svým bohémským chováním dávala nejevo odpor k měšťácké společnosti a k otcově patricijské výchově. Dostávala se tak do konfliktů s otcem i společností. Následkem toho byl pobyt v nervovém sanatoriu (1917).

Otec trval na tom, aby po maturitě studovala medicínu a pokračovala tak v rodinné lékařské tradici. Po dvou semestrech však Milena opouští lékařskou fakultu, znechucena vnuceným studiem, a poté zkouší krátce studium na konzervatoři.

Do tohoto období spadá Milenino seznámení s Ernstem Pollakem. Byl to člověk kritického ducha, všestranně sečtělý a vzdělaný. Pracoval jako bankovní úředník, ale jeho hlavní pole působnosti bylo mezi literárními umělci. Seznámil Milenu s řadou významných literátů, jejichž díla později překládala.

Milena lásku k Ernstovi velmi intenzivně prožívala. Přes otcův nesouhlas se s Pollakem denně vídala. K jejich sňatku došlo 17. března 1918. Mileně není ještě ani dvaadvacet a Ernstovi je třiatřicet let. Brzy po svatbě odjíždějí do Vídně, kde Ernst pracuje, a zařizují si nový byt. Milena byla vždy velkorysá, a pokud mohla, dávala i nakupovala plnými rukama. Otcovo věno se brzy rozplynulo a euforii zamilovanosti vystřídaly finanční potíže a pocit osamocení. Z těchto podmínek vzešly Mileniny literární pokusy. 30. prosince 1919 vychází její první článek v pražské *Tribuně*. Je to příspěvek o Vídeňských vánocích.

Postupně se vybrušuje její styl a téma, píše fejetony i eseje. Ve dvacátých letech se tak stává významnou zprostředkovatelkou rakouské a německé kultury, životního stylu a také propagátorkou Franze Kafky.

První dopisy Kafkovi se týkají hlavně Mileniných překladů jeho děl. Časem vzniká přátelství, které se prohlubuje, a Kafkovy dopisy se stávají pro Milenu balzámem na nevydařené manželství a pocit samoty. Její láska byla jako vždy obětavá, ale také značně pohlcující. Milostný vztah, který byl dlouhou dobu omezen jen na dopisování, skončil nakonec na Kafkovo přání. Pochopil, že Milena je k Pollakovi ještě příliš připoutaná, než aby svého muže opustila a šla s ním do nejistoty. Navíc byl těžce nemocný a trpěl Mileninou vitalitou, s níž od něj vyžadovala celou lásku. Milena pokračuje v publicistické činnosti v *Tribuně*, později v *Národní revue*, *Pestrém týdnu* a *Národních listech*, kde získává trvalé zaměstnání. Její příspěvky se objevují především ve společenských rubrikách jako zprávy o denních událostech, postřehy o módě a knihách, obecné úvahy o lidech. V článcích určených ženám prosazuje ideál emancipované ženy, propaguje praktičnost, správnou životosprávu, sport, kulturu a vzdělání.

V polovině třicátých let opouští Ernsta, vrací se do Prahy a vydává v poměrně krátké době tři knihy. Je to výbor fejetonů o jídle *Mileniny recepty* (1925), o moderním způsobu života *Cesta k jednoduchosti* (1926) a o odívání *Člověk dělá šaty* (1926). Rediguje sborník *Šťastnou cestu* (spolu s J. Vaňkem v Brně, 1930), řídí edici *Žena a Dětská četba* v nakladatelství Topič. Významná je i její činnost překladatelská. Kromě Franze Kafky překládá F. Werfela, W. Haase, T. Manna, R. Luxemburgovou a jiné.

Její život se po návratu z Vídně liší od toho předcházejícího - byla v jiném světě, s jiným jazykem a změnila se tam i její vlastní role. Z dívky revoltující proti způsobu života měšťácké společnosti se stává žena, která si dvacet let vydělává na své živobytí prací.

Po krátkém soužití s hrabětem Schaffgotschem (poznala ho ve Vídni a s ním se z Vídně vrací), se prostřednictvím svých přátel seznamuje s architektem Jaromírem Krejcarem, za kterého se v roce 1927 provdá. Její láska a štěstí opět netrvaly dlouho. V době, kdy čeká narození dcery Jany (narozena 1928), utrpí těžké zranění nohy, které vyžaduje dlouhodobý pobyt na lůžku. Pobyt v sanatoriu trval déle než 1 rok a pak začínala Milena chodit o berlích. Těžké chůze a kulhání se však již nezbavila nikdy. Navíc trpěla dále bolestmi a tišila je morfiem, na kterém se stala závislá. Tyto všechny okolnosti způsobily narušení vztahu a rozchod manželů Krejcarových (1933).

Třicátá léta jsou pro Milenu těžká. K nemoci a rozpadu manželství se přidává existenční boj.

V roce 1931 vstoupila do KSČ a psala do komunistického listu Tvorba. Zpočátku demonstrovala své myšlení také na schůzích a cítila se jako bojovník za lepší svět. Ne však na dlouho. Byla příliš věrná sama sobě, než aby sebou nechala manipulovat. Navíc slyšela vyprávět o stalinských čistkách a procesech od svého bývalého manžela, který v Sovětském svazu dva roky pracoval. V roce 1936 je ze strany vyloučena. Dále se pak angažuje jen v protifašistickém boji a nijak se netají svými názory na stalinský komunismus, který kladla na stejnou rovinu s nacismem.

V letech 1937 - 1939 píše články a zamyšlení v Přítomnosti, které patří k tomu nejlepšímu, co českou předválečnou žurnalistiku reprezentuje. Byla citlivou komentátorkou soudobého evropského dění. Zaměřovala pozornost k situaci v československém pohraničí, k německým emigrantům v Praze, ke vzniku opozičních nálad vůči Židům a později k situaci po Mnichovu a okupaci republiky.

Udržovala styk s německo-židovskými uprchlíky, českými letci a vojáky, podílejícími se na jejich úniku. Pomohla tak nejen svému prvnímu muži Ernstu Pollakovi, ale i poslednímu životnímu druhovi Evženu Klingerovi. Podílela se též na vydávání ilegální tiskoviny V boj.

11. listopadu 1939 byla pražským gestapem zatčena. Po pobytu v několika věznicích umírá 17. května 1944 v koncentračním táboře Ravensbrück.

Nad všemi peripetiemi Milenina života se klene to podstatné - její veliká individuální statečnost.